

Remissvar
Utbildningsdepartementet

Dnr
U2025/01933

Yttrande över promemorian Registerkontroll inför antagning till vissa högskoleutbildningar

Sveriges Lärare har inbjudits att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. Förbundet yttrar sig kring de delar som har konsekvenser för förbundets medlemmar.

Övergripande synpunkter

Promemorians huvudförslag innebär att högskoleutbildningar som kan leda till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet eller hälso- och sjukvården kräver att den sökande inte förekommer i belastningsregister avseende vissa brott för att kunna bli antagen till utbildningen. Förslagen i promemorian kompletterar de förslag som redan lämnats i en tidigare utredning (SOU 2021:83) och en tidigare promemoria (U2025:01126). Sveriges Lärare har tidigare i år lämnat remissvar på den sistnämnda promemorian. Föreliggande förslag innebär alltså att även utbildningar som leder till speciallärarexamen, specialpedagogexamen eller studie- och yrkesvägledarexamen eller utbildningar enligt VAL-förordningen ska omfattas av belastningsregisterkontroll inför antagning och att studenter på dessa utbildningar ska kunna avskiljas om de begår vissa typer av brott (som en konsekvens av förslagen i de tidigare remisserna).

Sveriges Lärare välkomnar att fler utbildningar nu ska omfattas. Det är inte rimligt om vissa högskoleutbildningar som leder till behörighet att arbeta som lärare eller studie- och yrkesvägledare i skolan är undantagna. Det ska ställas höga krav på personlig lämplighet för att få studera till, och arbeta som, lärare eller vägledare. Sådana krav är inte minst viktiga för att garantera värdet av legitimations- och behörighetskrav så att elever får god undervisning, en trygg skolgång och ett professionellt bemötande av välutbildade lärare och studie- och yrkesvägledare. Inte minst är det mycket välkommet att studie- och yrkesvägledare föreslås omfattas. Sveriges Lärare anser därför att det, för att elever ska få trygg och professionell studie- och yrkesvägledning, som nästa steg blir naturligt att skärpa skollagen, avseende behörighetskravet på vem som kan anställas utan tidsbegränsning.

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

Nedan lämnar Sveriges Lärare synpunkter på enskilda förslag i promemorian.

4 För vilka utbildningar ska belastningsregisterkontroll vara en förutsättning för antagning?

4.1 Vilka utbildningar som leder till behörighet till vissa yrken inom skolväsendet ska omfattas av belastningsregisterkontroll?

Sveriges Lärare tillstyrker förslaget. Det är rimligt att ändra regleringen från ”vissa lärarutbildningar” till utbildningar som kan leda till behörighet för vissa yrken inom skolväsendet. Det är bra att, som förbundet uppfattar det, samtliga utbildningar som leder till lärarexamen och/eller

behörighet nu ska omfattas, så som VAL-utbildningen men också speciallärar- och specialpedagogutbildningarna och förbundet delar promemorians överväganden i detta avseende.

Förbundet välkomnar dock särskilt att även utbildning som leder till en studie- och yrkesvägledarexamen ska omfattas. Det kan ses som en tydlig signal från staten om att avlagd studie- och yrkesvägledarexamen rimligen är det enda som bör kunna leda till behörighet som studie- och yrkesvägledare i skolväsendet.

Skärpta behörighetskrav för SYV i skollagen en logisk följd av förslaget

Sveriges Lärare anser att det är logiskt att regeringen nu går vidare med att ändra i skollagens 2kap 30 §, så att det tydliggörs att endast personer med avlagd studie- och yrkesvägledarexamen får anställas utan tidsbegränsning. Förslaget lyftes redan i betänkandet *Framtidsval – karriärvägledning för individ och samhälle* (SOU 2019:4). Utredningen framförde i betänkandet också att en sådan förändring på sikt bör göras, inte minst för att ytterligare stärka kvaliteten i studie- och yrkesvägledningen.

Det är nu drygt sex år sedan utredningen presenterades och det är nu hög tid för regeringen att agera. Det kan inte sägas att det längre råder samma brist på utbildade studie- och yrkesvägledare, vilket utredningen då såg som ett hinder för att gå fram med ett skarpt förslag. Enligt Skolverkets personalstatistik för grundskolan läsåret 2024/25 har i dag drygt 70 procent av studie- och yrkesvägledarna (räknat i heltidstjänster) en SYV-utbildning. I gymnasieskolan är motsvarande andel 82 procent. Det är betydligt mer än exempelvis behörighetsgraden för lärare i fritidshem där det dessutom finns ett legitimationskrav. Under den senaste tioårsperioden har också antalet anställda studie- och yrkesvägledare ökat med drygt 20 procent enligt Skolverket.

Sveriges Lärare konstaterar därför att kompetensförsörjningssituationen inte utgör ett rimligt skäl till att avstå från en skärpning av skollagen. Examinerade studie- och yrkesvägledare är den enda yrkesgrupp som har en gedigen utbildning i vägledningssamtal grundad på vetenskapliga vägledningsteorier samt har breda och djupa kunskaper om arbetsmarknaden. De är experter på att vägleda och stödja elever genom det alltmer komplexa utbudet av utbildnings- och arbetsmarknadsmöjligheter.

Sveriges Lärare anser vidare att ytterligare steg som behöver tas på sikt är att *skydda titeln studie- och yrkesvägledare* så att den endast får användas av den som har examen från studie- och yrkesvägledarutbildningen samt *införa krav på legitimation*. Precis som det beskrivs i promemorian är studie- och yrkesvägledare en yrkesgrupp som dagligen kommer i kontakt med barn och elever, inte minst genom enskilda vägledningssamtal inför fortsatta studier och yrkesval. De har ansvar för information och dialog som kan vara känslig, vilket fordrar höga krav på lämplighet och kvalitet, något som ett legitimationskrav kan bidra till att säkerställa. Det förutsätter både personlig lämplighet och rätt utbildning. Vidare är studie- och yrkesvägledare sedan många år en egen tydlig yrkesprofession med bland annat egna yrkesetiska regler. Mot den bakgrunden finns goda skäl att införa en legitimation för studie- och yrkesvägledare.

4.3 Följdändringar behöver göras i högskolelagen och examenstillståndslagen

Sveriges Lärare har inga synpunkter på förslaget.

4.4 Avskiljande av studenter som dömts för vissa brott

Sveriges Lärare hänvisar till vårt remissvar på promemorian *Utökade registerkontroller inom utbildningsväsendet och en ny grund för avskiljande av studenter* (U2025/01126).

5 Ingen skyldighet för domstolar att meddela lärosäten om domar som kan leda till avskiljande enligt den nya avskiljandegrunden

Sveriges Lärare delar bedömningen att det inte ska finnas en skyldighet för domstolar att meddela lärosäten om domar som kan leda till avskiljande enligt den nya avskiljandegrunden. Enligt förbundets förmenande är det tillräckligt att Högskolans Ansvarsnämnd har rätt att få tillgång till utdrag ur belastningsregistret om nämnden överväger att avskilja en student från utbildningen.

Stockholm, 10 december 2025
Sveriges Lärare

Anna Olskog
Förbundsordförande

Veera Littmarck
Chefsjurist

Johan Linder
Senior utredare